

v o d y: Účelem prozatimního opatření (usnesení ze dne 17. března 1933) bylo zajištění nároku v tomto usnesení blíže označeného a tento účel měl být uskutečněn vedením exekuce. Byl-li by povolen odklad této exekuce, znamenalo by to znemožnění účelu (zajištění nároku). Odklad odporoval by povaze a účelu navrženého prozatimního opatření a účelu následující exekuce. Přes povšechný doslov § 42 a násl. ex. ř. nelze proto v souzeném případě připustiti odklad exekuce. Že při exekuci zajišťovací odklad exekuce podle § 42 a násl. ex. ř. nelze povolit, bylo již vídeňským nejvyšším soudem vysloveno a jest to též vysloveno v rozh. nejv. soudu ze dne 16. března 1927 R I 200/27 (čís. sb. 6905). Povaha a účel prozatimního opatření vyžaduje však ještě více než povaha a účel zajišťovací exekuce, aby exekuce nebyla odložena, a lze prozatimní opatření odložit jen při podání rekursu (dovolacího rekursu) podle § 396 ex. ř., nikoliv však při podání žaloby podle § 35 ex. ř. ve smyslu § 42 a násl. ex. ř.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Nemůže býti řeči o nezákonnosti, kterou dovolací rekurenti spatřují v porušení předpisu § 42 ex. ř., protože ustanovení ono nenařizuje povolení odkladu exekuce ve všech případech, kde podána byla žaloba § 35 ex. ř., a za všech okolností, nýbrž ponechává rozhodnutí soudu podle případu. Jde tedy jen o právní posouzení. Než i tu jest dáti za pravdu rekursnímu soudu, že by prozatimní opatření již pravoplatně povolené bylo zcela zmařeno, kdyby bylo vyhověno návrhu na odklad exekuce. Rekursní soud je si vědom rozdílu mezi exekucí k zajištění, prozatimním opatřením a exekucí na základě něho vedenou a nezastírá nikterak, že se rozh. čís. 6905 sb. n. s., jehož se dovolává k podpoře svého názoru, týká exekuce k zajištění a nikoli exekuce na základě prozatimního opatření, takže tu není ani vytýkaného rozporu se spisy.

Čís. 13676.

Pensijní pojištění.

Pojem prací převážně duševních.

Strojník, jehož úkolem jest řízení a obsluha strojů a jenž musí na topiče jen dozíratí proto, aby mu tyto vlastní úkony umožnil, nekoná práce převážně duševní.

(Rozh. ze dne 23. června 1934, Rv II 275/33.)

Žalobce domáhal se na svém bývalém zaměstnavateli odškodného placením doživotní renty počínajíc 1. prosincem 1931 na místě pensijních požitků z důvodů, že žalovaný zaměstnavatel nepřihlásil žalujícího zaměstnance k pensijnímu pojištění. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal žalobní nárok důvodem po právu. O způsobu žalobcových prací uvedl v d ů v o d e c h: V čem práce žalobcova spočívala, její manuální a duševní složku popsal soudu svědek inženýr M., státní zkušební komisař parních kotlů, který práci žalobcovu zná z vlastního postřehu, protože ve své úřední funkci navštěvoval žalobce jednou ročně od roku 1919 do roku

1931. Podle tohoto svědectví k manuální složce patří udržování ohně v topeništi, napájení kotle vodou, opravení parního stroje přibrušováním, ztužováním, mazáním, předebrátím, válce stroje, spouštění parního stroje. K manuální práci měl žalobce pomocného topiče, který přiváží uhlí, odváží škváry, pomáhá při čištění parního kotle a parního stroje pod žalobcovým dozorem a který pod dozorem žalobcovým konal také práce mazače strojů. Ostatní složky žalobcovy práce byly podle svědectví inženýra M-a duševní. Žalobce zjišťuje na manometru potřebné napětí páry. Zjišťoval stav vody v kotlech na dvou vodoznamech. Kontroloval, zda nejsou ucpány a zda správně ukazují, reguloval tah na šoupátku, což vše vyžaduje pozorování. Přesné pozorování vyžaduje produkt hoření, nehledíc k praxi je k tomu třeba dobrého vnímání, kdy spalování odpovídá co nejlépe hospodárnému využití paliva. Mimo kotel obsluhoval žalobce parní stroj, musel stále pozorovat, je-li k práci způsobilý. Po předebrátí musí být stroj opatrně spouštěn, což vyžaduje velké opatrnosti a zodpovědnosti. Strojník pozoruje parní stroj v chodu, zda chod není rušen, zda nejsou nárazy, zda ložiska se nezahřívají, což vše vyžaduje neustálé kontroly. Kdyby nebylo neustálého pozorování, došlo by k poruše po případě k výbuchu parního kotle. Nedostatečné kontrolování stavu a tlaku páry přivedlo by poškození parního stroje. Potřeba páry musí být přizpůsobena chodu a zatížení pracovních strojů v závodě. Je-li velká výkonnost, musí se pára »forsírovat« a zase opačně. Na přiděleného pomocného dělníka musí mít strojník intensivní dozor hlavně z počátku, než se topič zapracuje. O d v o l a c í s o u d neuznal žalobní nárok důvodem po právu. D ů v o d y: Pro žalobce, který byl zaměstnán v závodě žalovaného od 15. dubna 1912 do 31. srpna 1915 a pak od 1. června 1918 do 30. listopadu 1931, přicházejí v úvahu tři zákony o pensijním pojištění, a to císařské nařízení z 25. června 1914 čís. 138 říš. zák., zákon ze dne 5. února 1920 čís. 89 sb. z. a n. a zákon ze dne 21. února 1929 čís. 26 sb. z. a n. § 1 čís. 3 uvedeného cí. nař. stanovil, že pojištěním jsou povinni, kdož podle způsobu svého posstavení mají ráz úředníků nebo vykonávají pravidelně převážně duševní služební výkony. Podle § 1 čís. 3 považují se za převážně duševní služební výkony: d) řízení závodů, závodních oddílů nebo obchodních míst, e) vyšší dozor k pracím jiných osob. Podle § 1 odst. (2) a) zák. z 5. února 1920 čís. 89 sb. z. a n. plativšího od 1. července 1920 do 1. ledna 1929 je pojištěním povinen a podle ustanovení tohoto zákona pojištění jsou zejména zaměstnanci, kteří vykonávají převážně duševní práce, nebo kteří k pracím jiných osob pravidelně dozírají, jako dílovedoucí, stavbyvedoucí, políři, mistři, dozorcí atd., b) ti v podnicích, kdož vykonávají kupecké nebo jiné vyšší služby ve smyslu zákona ze dne 16. ledna 1910 čís. 20 ř. zák. o obchodních pomocnících. Podle § 1 odst. (1) čís. 4 zák. z 21. února 1929 čís. 26 sb. z. a n. jsou pojištění zaměstnanci, kteří vykonávají práce po rozumu zákona o obchodních pomocnících. Rozsah pojistné povinnosti stanovil první odstavec § 1 tak, že rozdělil zaměstnance (zákon čís. 89/20) na dvě skupiny, na pracovníky ruční (manuální), konající výlučně nebo převážně práce fyzické, kteří pensijnímu pojištění nepodléhají, a na všechny ostatní — t. j. právě duševní pracovníky, kteří tomuto pojištění podléhají, a v II. odstavci jen příkladmo uvedl kategorie těchto

zaměstnanců, jak shora uvedeno. Práce, které dle zjištění prvního soudu, jež odvolací soud běře za své, konal žalobce, nejsou dle názoru odvolacího soudu takového druhu, že žalobce podléhal pojištění dle shora uvedených zákonů. Povinnosti, jež uvádí svědek ing. M-a a jež prováděl žalobce, jsou vesměs práce, jež musí konati každý zkoušený strojník, který samostatně obsluhuje nehybné a lokomobilní parní stroje. Jest přirozeno, že musí práci tu konati opatrně, že musí pozorovati manometr, stav ohně v topeništi a spalování, regulovati tah, pozorovati, je-li parní stroj k práci způsobilý, kontrolovati, zda se ložiska nezahřívají a zda magnety nejsou ucpány. Vždyť právě proto je předepsána pro strojníky zkouška, by dovedli s těmito stroji zacházeti. Leč přes to nejde u žalobce o vyšší služby. Žalobce je vyučený kovář, který jak odvolací soud zjistil konal práce kovářské a zámečnické na součástkách potřebných ke strojům, dělal mnoho manuálních prací, brousil krompáče, opravoval články, vyplechoval jícny při výrobě cihel, kul pražce, spojoval prasklé roury od vodovodů a v sušárně, opravoval vozy, dělal tudíž zkrátka všechno, co spadá do strojnického oboru, zejména práci zámečnickou a kovářskou, neboť zámečníka a kováře v cihelně vůbec nebylo. Uváží-li se, že žalovaný ve svém závodě těchto obou nutných řemeslníků vůbec neměl a všechny práce zámečnické a kovářské musil konati žalobce, jest zřejmo, že tyto manuální práce konal ve značném rozsahu. I když vedle těchto prací měl na starosti obsluhu parního kotle a stroje, nelze mluvit o tom, že jeho zaměstnání vyžadovalo převážně duševní činnosti. Vždyť je zjištěno svědectvím Josefa Š-e, zaměstnaného jako topič u žalovaného, že za žalobce, který měl zemáky a louku a zůstal den, dva nebo půldruhého dne doma, obstarával celý chod strojírny za jeho nepřítomnosti tento Š., ačkoliv byl pouhým topičem. Z toho jest zřejmo, že při obsluhování parního kotle a strojů nejde o úkony, které přesahují obor a výši výkonnosti obyčejného topiče. O tom, zda zaměstnanec koná vyšší služby, rozhodují služby, jež skutečně koná. Tak nekoná vyšší služby na příklad strojní mistr v továrně na nábytek, pověřený dozorem na 6 truhlářských strojů a na pomocné dělníky u nich zaměstnané (sb. n. s. čís. 1591), ani dílovedoucí, který vykonává kontrolu práce nad určitým počtem dělníků, radí jim při práci, uvádí do pořádku stroje, když něco vázne a zaznamenává čas ztrávený dělníky dozoru jeho při práci podléhajícími (sb. n. s. čís. 4854). Žalovaný, jak zjistil odvolací soud z dodatečné jeho přihlášky a dvou výměrů úřadovny A. Všeobecného pensijního ústavu v Brně, přihlásil nejen žalobce, nýbrž i jeho nástupce Ladislava H-a k pojištění, leč obě přihlášky byly zamítnuty s odůvodněním, že se prohlašují za nepovinné pojištěním podle ustanovení zákona ze dne 21. února 1929 čís. 26 sb. z. a n., poněvadž jejich služební činnost, převážně manuální, nezakládá pojistnou povinnost podle § 1 uvedeného zákona. Tak rozhodla úřadovna, ač žalovaný uvedl jako povinnosti a zaměstnání vedle zjištěných prací manuálních v první řadě obsluhu parního stroje, pouštění, opravy a udržování, dozor a opravy i udržování strojů cihlářských a všech obráběcích, montáže a demontáže jejich, obsluhu, udržování a opravy strojních zařízení parních sušáren. I tato okolnost podporuje odvolací soud v názoru, že žalobce pensijnímu pojištění nepodléhal. Nevztahovaly se tudíž na něj zákony o pensijním pojištění a nebylo proto povin-

ností žalovaného, by žalobce přihlásil k tomuto pojištění. Nestihá žalovaného proto zavinění podle § 1295 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o to, zda žalobce podléhal povinnému pensijnímu pojištění podle zákonů v napadeném rozsudku správně uvedených. Dovolatel vyvozuje pojišťovací povinnost z toho, že žalobce konal v podniku žalovaného práce převážně duševní a že náležel k osobám dozorčím jmenovaným příkladmo v § 1 odst. (1) a) zák. čís. 89/1920 (§ 1 odst. (1) čís. 6 a) zák. č. 26/1929). Podle zjištění nižších soudů konal žalobce službu jako strojník při obsluze parního stroje a všech strojů v cihelně a konal jako takový ony práce, jež jsou v rozsudku procesního soudu první stolice podrobně uvedeny a podle nazírání svědka ing. M-a roztrženy v úkony ryze manuální a úkony spíše duševní. Nejvyšší soud schvaluje závěr odvolacího soudu, že celkový ráz žalobcových úkonů není takový, by bylo lze mluvit o činnosti převážně duševní. Lze připustiti, že žalobcovy práce z valné části vyžadovaly neustálé a bedlivé pozornosti, avšak tato okolnost nekvalifikuje ještě žalobcovu práci na práci převážně duševní, neboť i dělník konající práci povahy naprosto fyzické (na př. hodinářský pomocník, dělník zaměstnaný v dílně na jemnou mechaniku) neobejde se, má-li práci konati správně —, bez pozornosti, jejíž míra jest podmíněna povahou výrobního procesu. Ani potřebná míra zkušenosti ještě nedodává o sobě činnosti ráz práce převážně duševní, neboť tyto momenty pozornost a po případě větší obratnost a zkušenost, mohou býti jen podkladem pro roztržení pracujících do stupně kvalifikace, avšak nikoli podkladem pro rozlišení práce v podstatě převážně manuální a práce převážně duševní. Vynaložení pozornosti a zkušenosti nabyté dlouhou praxí jest arciž duševním procesem a tudíž v jistém smyslu činností duševní, avšak tato stránka žalobcovy práce jest právě jen pomůckou a předpokladem k obsluhování stroje, tedy práce manuální, která jest vlastní podstatou zaměstnání strojníka (viz rozhod. sb. n. s. Boh. 2977, 2934, 3447 a j. Dr. J. Gallas, výklad k zák. o pensijním pojištění str. 48, 49). Pracemi převážně duševními jsou práce, při kterých podstatná část činnosti záleží v pochodech myšlenkových, které potřebují vnějšího písemného nebo ústního výrazu (příkazu, dispoice, prohlášení, záznamu a pod.) jen proto, aby se mohly státi zřejmými, nebo práce, při nichž podstata činnosti záleží v tvoření vlastních úsudků. Tyto předpoklady nejsou u strojníka dány tím, že musí pozorovati manometr, stav ohně v topeništi a spalování, regulovati tah, pozorovati, je-li parní stroj k práci způsobilý, kontrolovati, zda se ložiska nezahřívají a zda magnetky nejsou ucpány a pod. — neboť jde tu o úkony, při nichž zaměstnanec prostými smysly získává skutkové poznatky, je zpracovává a uspořádá v určité závěry, jimiž fyzický pracovní výkon — třeba za pomoci odborných znalostí — je podmíněn a řízen, a i dělník konající práci povahy naprosto fyzické, má-li ji konati rozumně, neobejde se bez určitých činností myšlenkových, které řídí jeho fyzickou práci. Hledí-li se k věci s tohoto stanoviska, jest opodstatněn závěr, že duševní stránka žalobcových prací nebyla ani co do kvantity, ani co do kvality takového rázu, aby

jeho práce mohla býti uznána za práci převážně duševní. Ze skutečnosti, že žalobce měl přiděleného topiče, jemuž dával rozkazy a nad jehož prací dozíral, nelze vyvozovati pojistnou povinnost žalobcovu, neboť osobami dozorčími jsou jen zaměstnanci, jichž činnost se v podstatě vyčerpává v tom, že přímo dozírají k jiným osobám pracujícím, a přičiňují se o to, by práce jim svěřené vykonávali tak, jak se podle poměrů případu konati mají, jako na př. dílovedoucí, mistři a pod. (Boh. č. 2942/23) O těchto předpokladech nelze však mluvit u žalobce, jehož úkolem bylo řízení a obsluha strojů, a jenž musil na topiče jen dozírat proto, aby mu tyto vlastní úkony umožnil. Na tom, jaké měl žalobce odborné vzdělání a zkoušky, jak byl placen, zda mu byla poskytnuta periodická remunerace a pod., nesejde a příslušné vývody dovolatelovy mohly zůstat bez povšimnutí.

Čís. 13677.

Nabylo-li rozvrhové usnesení, pokud jím byl odpor poukázán na pořad práva, právní moci, nelze tomu již odporovati v řízení o žalobě, zejména nelze v řízení o žalobě namítati nesprávnost formálního postupu při odkázání odporovatele na pořad práva.

(Rozh. ze dne 27. června 1934, R I 412/34.)

V rozvrhovém usnesení byla žalobkyně poukázána s odporem na pořad práva. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, maje za to, že odpor žalobkyně při rozvrhovém roku byl neprávem podle § 231 ex. ř. odkázán na právní pořad, nýbrž že měl býti odmítnut, an nebyl ničím doložený. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci dále jednal a znovu rozhodl. Důvody: S právním názorem prvního soudu nelze souhlasiti. První soud přehlíží, že rozvrhové usnesení, jímž žalobkyně byla s odporem poukázána na pořad práva, nabylo právní moci a že ani při ústním jednání nebyla v tom směru námitka stranou žalovanou uplatněna. Rovněž má procesní soud neprávem za to, že žaloba uplatňující odpor vznesený při rozvrhovém roku jest jinou žalobou, než o které mluví čtvrtý odstavec § 231 ex. ř., neboť jde o tutéž žalobu uplatňující lepší právo odporovatelovo. Neprávem proto první soud z toho důvodu žalobu zamítl, což ostatně vychází i z toho, že i věřitel, který v rozvrhovém řízení odpor proti příkázání pohledávky nevznesl, může své lepší právo u exekučního soudu přes to uplatňovati žalobou, pokud se opírá o skutkový děj, o němž v rozvrhovém usnesení rozhodnuto nebylo.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Nelze sice přisvědčiti odvolacímu soudu, že žaloba podle § 231, první odstavec ex. ř. jest totožná se žalobou podle odstavce čtvrtého téhož paragrafu. Leč na tom nezáleží. Rozvrhovým usnesením byla žalobkyně pravoplatně odkázána na pořad práva a žalobu podala včas. Tomuto usnesení nabyvšímu právní moci nelze již odporovati, zejména nelze